

Structura instituțională de implementare a tratatelor internaționale de drepturi ale omului în sistemul de drept intern al Republicii Moldova

Eduard SERBENCO,
avocat, doctor în drept

SUMMARY

The institutional arrangement for the implementation of human rights treaties to which the Republic of Moldova is a party within the Moldovan legal order appears to be both a multidimensional and a centralised one. It is of a multidimensional character because many governmental institutions are involved in the process of implementation of such treaties. The primary responsibility of implementing or overseeing the implementation of a human rights treaty lies with the ministry or other central governmental institution whose powers relate to the subject matter covered by that treaty. The Ministry of Foreign Affairs and European Integration (MFAEI) and the Ministry of Justice play a specific role in this process. If the MFAEI has a coordination and a overseeing function on how other ministries and central governmental institutions fulfill the obligations arising from the human rights treaties under their competence, the Ministry of Justice reviews the conformity of all draft bills containing new legislation with the human rights treaties to which the Republic of Moldova participates. Furthermore, there are other interministerial bodies with powers in the field of implementation of human rights treaties. At the top of this interministerial structure is the National Committee for the drafting of initial and periodic reports regarding the implementation of international treaties to which the Republic of Moldova is a party. Its main function is to exercise the governmental control on the observance of international treaties by our country. This is namely this responsibility given to that Committee that makes the national arrangement for the implementation of human rights treaties to have a centralised character.

Înainte de a ataca nemijlocit chestiunea ce face obiectul acestui studiu, adică de a examina căror autorități publice le revine sarcina implementării tratatelor internaționale de drepturi ale omului la care Republica Moldova este parte, se impune o observație liminară. Substantivul „implementare” evocă ceea ce în dreptul tratatelor este numit executarea sau aplicarea unui tratat internațional de către statele sale părți. Executarea sau aplicarea unui tratat internațional reprezintă, la rândul său, un aspect dintr-un domeniu mai larg al dreptului tratatelor – cel al efectelor tratatelor. În rândurile ce urmează, ne vom ocupa numai de efectele produse de un tratat internațional în interiorul statului față de guvernanți.¹

Efectele unui tratat internațional față de guvernanți implică, după cum ne indică au-

torii Nicolae Ecobescu și Victor Duculescu,² trei categorii de situații: a) efectele tratatului față de puterea executivă; b) efectele tratatului față de puterea legislativă; și c) efectele tratatului față de puterea judecătorească. Rolul puterii legislative în elaborarea și amendarea actelor legislative pentru ca un tratat să-și poată produce efectele în ordinea juridică internă, dar și cel al puterii judecătorești ca structură principală de control pentru protecția drepturilor omului garantate de un tratat internațional nu necesită, pentru scopurile studiului de față, o prea mare clarificare. Accentul va fi pus, în principal, pe elucidarea sistemului instituțional de implementare a tratatelor menționate la nivel guvernamental moldovenesc.

Vom începe cu aceea că, potrivit art. 23(1) din *Legea nr. 595-XIV din 24.09.1999 privind*

tratatele internaționale ale Republicii Moldova,³ „Guvernul Republicii Moldova întreprinde măsurile necesare pentru a asigura executarea tratatelor internaționale”.⁴ În acest sens, nu sunt rare cazurile când Parlamentul Republicii Moldova în actele sale de ratificare sau de aderare la tratatele internaționale de drepturile omului desemnează Guvernul Republicii Moldova drept autoritate responsabilă pentru realizarea prevederilor tratatului internațional respectiv.⁵ Nu sunt mai rare nici situațiile când Parlamentului îi scapă să desemneze autoritatea responsabilă pentru implementarea prevederilor tratatului la nivel național.⁶ Dar și în acest caz, potrivit din nou art. 23(1) din *Legea tratatelor*, responsabilitatea implementării la nivel național a prevederilor tratatului îi revine, prin omisiune, Guvernului Republicii Moldova. În persoana Guvernului, această sarcină este asumată de autoritatea publică (ministerul sau o altă autoritate administrativă centrală) de atribuțiile căreia ține obiectul tratatului internațional.⁷ Se întâmplă însă că Parlamentul Republicii Moldova determină el însuși o astfel de autoritate, atribuindu-i responsabilitatea în vederea executării prevederilor tratatului internațional respectiv în actul legislativ de ratificare sau de aderare la acesta.⁸

Astfel, veriga instituțională primară și principală de implementare a tratatelor internaționale de drepturi ale omului la care este parte Republica Moldova la nivel guvernamental o constituie ministerele și alte autorități administrative centrale de atribuțiile cărora ține obiectul tratatului internațional respectiv.

Printre aceste autorități publice un rol specific în implementarea prevederilor tratatelor menționate în dreptul intern moldovenesc le revine Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) și Ministerului Justiției. Pe lângă faptul că MAEIE a fost desemnat drept una dintre autoritățile responsabile pentru realizarea prevederilor celui de-al Doilea Protocol facultativ la Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice privind abolirea pedepsei cu moartea,⁹ acesta „urmărește respectarea an-

gajamentelor asumate de Republica Moldova în cadrul tratatelor internaționale [...]”,¹⁰ precum și „monitorizează, în colaborare cu alte autorități publice centrale, procesul de aplicare a prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte [...]”.¹¹ MAEIE mai „coordonează activitatea de raportare pe care o desfășoară autoritățile publice naționale în vederea implementării tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului la care Republica Moldova este parte”.¹² Nu întâmplător atunci, și în raport direct cu această din urmă atribuție a MAEIE, el asigură prezidarea și secretariatul Comisiei naționale pentru elaborarea raportelor inițiale și periodice privind implementarea convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte.¹³

Am putea, astfel, deduce, la lectura atribuțiilor conferite MAEIE, că acesta exercită la nivel guvernamental un rol de coordonare și de supraveghere a executării de către alte ministere și autorități administrative centrale relevante a obligațiilor derivând din tratatele internaționale puse în sarcina lor. Rolul specific al Ministerului Justiției se manifestă prin aceea că, în afară de faptul că se prezintă drept autoritate responsabilă de implementare a prevederilor anumitor tratate internaționale, el se mai ocupă și de „efectuarea expertizei juridice [...] a proiectelor [de] leg[i] și de alt[e] acte normative prezentate Guvernului [...]”,¹⁴ expertiză care are menirea de a contribui la asigurarea concordanței proiectului de act legislativ sau normativ cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.¹⁵ Concordanța sau controlul de convenționalitate al proiectului de act legislativ cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte este verificată, deja la nivel de legiuitor, și de către Direcția juridică a Secretariatului Parlamentului.¹⁶

Din sistemul instituțional de implementare a tratatelor în discuție mai fac parte și anumite organe interministeriale, numite după caz consiliu, comitet sau comisie, înființate de Guvern,¹⁷ și a căror menire este monitorizarea implementării în dreptul in-

tern moldovenesc a unor tratate aparte de drepturi ale omului sau a acestora în general. Consiliul național pentru protecția drepturilor copilului,¹⁸ bunăoară, are drept atribuții „monitorizarea implementării Convenției ONU cu privire la drepturile copilului [...]” și „coordonarea [...] elaborării rapoartelor naționale privind protecția drepturilor copilului și familiei”.¹⁹ În scopul implementării Convenției împotriva torturii și altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante din 10 decembrie 1984 (în continuare „Convenția împotriva torturii”), dar mai cu seamă a prevederilor art. 21 și 22 din aceasta, Guvernul a instituit Comitetul coordonator permanent pentru asigurarea elaborării rapoartelor și răspunsurilor Guvernului Republicii Moldova referitor la vizitele Comitetului european pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante în Republica Moldova, precum și la comunicările interstatale și plângerile individuale contra Republicii Moldova adresate Comitetului ONU împotriva torturii și altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante²⁰ a cărui menire de bază, cu referire la Convenția împotriva torturii, este indicată în chiar denumirea acestuia. Din categoria dată de organe face parte și Comisia guvernamentală pentru egalitate între femei și bărbați, care a fost instituită²¹ inclusiv întru realizarea prevederilor Convenției asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei din 18 decembrie 1979²² și una din atribuțiile de bază ale căreia este „monitorizarea respectării principiului egalității între femei și bărbați, ținând cont de standardele internaționale în domeniu”.²³ Tot aici trebuie menționat și Consiliul guvernamental pentru problemele persoanelor cu handicap. Deși în actul său constitutiv²⁴ nu se face nici o referință la implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități din 13 decembrie 2006 ca fiind unul din scopurile înființării sale, în activitatea sa Consiliul dat se ocupă și de acest subiect.²⁵

Alături de aceste organe, pe care le-am numi specializate, funcționează și un organ cu o competență mai largă sau generală,

numit Comisia națională pentru elaborarea rapoartelor inițiale și periodice privind implementarea convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte.²⁶ Scopul instituirii acesteia a fost „monitoriz[area] implementării convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și elabor[area] rapoartelor naționale inițiale și periodice privind implementarea acestora”.²⁷ Una dintre sarcinile principale ale Comisiei date este „efectuarea analizei și controlului asupra respectării integrale a convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte”.²⁸

O importantă funcție de control, pe lângă cea exercitată de instanțele de judecată privind implementarea tratatelor analizate, în sistemul de drept intern moldovenesc le-ar reveni și avocaților parlamentari.²⁹ Două dispoziții din *Legea cu privire la avocații parlamentari* vin în sprijinul acestei afirmații. Prima este cea prevăzută la art. 4 (2) al acesteia:

„Avocatul parlamentar pentru protecția drepturilor copilului își exercită atribuțiile pentru garantarea respectării drepturilor și a libertăților constituționale ale copilului și realizării, la nivel național, de către autoritățile publice centrale și locale, de către persoanele cu funcție de răspundere de toate nivelurile, a prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului”.

Această dispoziție ne spune foarte deslușit că unul dintre cei patru avocați parlamentari,³⁰ și anume avocatul parlamentar pentru protecția drepturilor copilului,³¹ exercită supravegherea implementării la nivel național a Convenției cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989³² (în continuare „CDC”). Art. 31 din aceeași lege ne lasă să înțelegem că funcția de supraveghere a implementării la nivel național a tratatelor internaționale din domeniul drepturilor omului din partea avocaților parlamentari nu se mărginește doar la CDC, ci poate fi extinsă și în privința altor tratate internaționale de drepturi ale omului:

„Avocații parlamentari au dreptul să sesizeze Curtea Constituțională în vederea controlului con-

stituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și dispozițiilor Guvernului, asupra corespunderii lor principiilor general acceptate și actelor juridice internaționale cu privire la drepturile omului" [subl. ns.].

Dacă legiuitorul moldovean conferă avocaților parlamentari dreptul de a sesiza Curtea Constituțională pentru ca ea să efectueze controlul convenționalității actelor normative menționate în textul articolului,³³ o funcție nefirească pentru o Curte Constituțională³⁴ și, credem noi, una ce merge împotriva literei Constituției Republicii Moldova,³⁵ aceasta înseamnă că avocaților parlamentari le revine implicit sarcina controlului implementării la nivel național a tratatelor internaționale din domeniul drepturilor omului.

În aceeași ordine de idei, mai trebuie menționată și funcția de control pe care o exercită avocații parlamentari, dar deja în calitate de mecanism național de prevenire a torturii,³⁶ în vederea implementării în dreptul intern moldovenesc a Convenției împotriva torturii și a Protocolului opțional la aceasta din 18 decembrie 2002.³⁷

Cele expuse mai sus ne conduc la aprecierea că sistemul instituțional de implementare a tratatelor internaționale de drepturile omului în dreptul intern moldovenesc apare a fi unul multidimensional și centralizat. Este unul multidimensional deoarece mai multe instituții guvernamentale sunt implicate în procesul de implementare a acestor tratate. Responsabilitatea primară în acest sens

i-ar reveni ministerului sau autorității administrative centrale de atribuțiile căreia ține obiectul tratatului. MAEIE și Ministerul Justiției ar avea un rol specific în acest proces. Dacă MAEIE exercită la nivel guvernamental coordonarea și supravegherea executării de către alte ministere și autorități administrative centrale a obligațiilor derivând din tratatele internaționale puse pe seama lor, atunci Ministerul Justiției asigură controlul compatibilității proiectelor de acte legislative și normative cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Nu de puține ori ministerului sau autorității administrative centrale de atribuțiile cărora ține domeniul reglementat de tratat i se mai adaugă un organ interministerial, cu statut de organ consultativ, care la fel are responsabilități în materie de implementare. În vârful întregii piramide, și aceasta cu referire la implementarea tuturor tratatelor internaționale de drepturi ale omului, se află Comisia națională pentru elaborarea rapoartelor inițiale și periodice privind implementarea convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte, a cărei sarcină principală, după cum am subliniat, este efectuarea controlului asupra respectării integrale a tratatelor internaționale la care participă țara noastră. Anume această sarcină atribuită Comisiei date face ca sistemul de implementare a tratatelor în cauză să pară a fi unul centralizat. În afara acestui sistem guvernamental de implementare a tratatelor internaționale de drepturi ale omului se plasează, după cum am arătat, și adițional instanțelor de judecată, controlul efectuat de avocații parlamentari.

NOTE

¹ Potrivit autorilor Nicolae Ecobescu și Victor Duculescu, *Dreptul tratatelor*, București, Editura „Continent XXI”, 1995, p. 70, efectele tratatelor în interiorul statelor se disting între: a) efectele tratatelor față de guvernanți; și b) efectele tratatelor față de cei guvernați, adică față de indivizi.

² *Ibid.*

³ Această lege, denumită în continuare „*Legea tratatelor*”, a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (în continuare „MO”) nr. 24-26 din 02.03.2000.

⁴ Vedeti, de asemenea, art. 3 (14) din *Legea nr. 64-XII din 31.05.1990 cu privire la Guvern*, republicată în MO nr. 131-133 din 26.09.2002: „În conformitate cu împuternicirile sale Guvernul: [...] 14) asigură respectarea și executarea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte”.

⁵ Vedeți, bunăoară, art. 2 din *Legea nr. 166 din 09.07.2010 pentru ratificarea Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități*, publicată în MO nr. 126-128 din 23.07.2010, art. 2 din *Legea nr. 260-XVI din 06.12.2007 pentru ratificarea Protocolului opțional la Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice*, publicată în MO nr. 198-202 din 21.12.2007 sau art. 2 din *Legea nr. 29-XVI din 22.02.2007 pentru ratificarea Protocolului facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului referitor la vânzarea de copii, prostituția și pornografia infantilă* (în continuare „*Legea nr. 29-XVI din 22.02.2007*”), publicată în MO nr. 36 din 16.03.2007. În această din urmă lege, în calitate de autorități responsabile pentru realizarea prevederilor tratatului internațional specificat sunt desemnate atât Guvernul, cât și Procuratura Generală.

⁶ Acesta este, în special, cazul tratatelor internaționale la care Republica Moldova a devenit parte până la adoptarea în 1999 a *Legii tratatelor*. Vedeți, bunăoară, *Hotărârea Parlamentului nr. 87-XIII din 28.04.1994 privind aderarea Republicii Moldova la Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei*, publicată în MO nr. 5 din 30.05.1994; sau *Hotărârea Parlamentului nr. 473-XIII din 31.05.1995 cu privire la aderarea Republicii Moldova la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante*, publicată în MO nr. 034 din 22.06.1995.

⁷ Vedeți în acest sens art. 23 (2) din *Legea tratatelor* care dispune: „Autoritățile publice de atribuțiile cărora ține obiectul tratatului internațional asigură executarea obligațiilor [...] care rezultă din prevederile tratatului [...]”.

⁸ Potrivit, bunăoară, art. 2 din *Legea nr. 66-XVI din 30.03.2006 pentru ratificarea Protocolului opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante* (în continuare „*Legea nr. 66-XVI din 30.03.2006*”), publicată în MO nr. 66-69 din 28.04.2006, autorități responsabile pentru realizarea prevederilor Protocolului nominalizat sunt desemnate Ministerul Justiției și cel al Afacerilor Interne, iar potrivit art. 2 din *Legea 318-XVI din 15.12.2005 privind aderarea Republicii Moldova la Protocolul opțional la Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, adoptat la New York la 6 octombrie 1999*, publicată în MO nr. 1-4 din 06.01.2006, responsabili pentru realizarea prevederilor Protocolului menționat sunt Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului și cel al Justiției.

⁹ Prin art. 2 al *Legii nr. 273-XVI din 29.07.2006 pentru aderarea la cel de-al doilea Protocol facultativ la Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice privind abolirea pedepsei cu moartea*, publicată în MO nr. 126-130 din 11.08.2006.

¹⁰ Vedeți pct. 7(26) din *Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene* (în continuare „*Regulamentul MAEIE*”), aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 630 din 22.08.2011 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia*, publicată în MO nr. 139-145 din 26.08.2011.

¹¹ *Ibid.* la pct. 7 (25). Totuși aceste alte autorități publice centrale care participă la procesul de monitorizare a implementării tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte au o poziție subordonată MAEIE de vreme ce, potrivit alineatului întâi din pct. 14 al *Regulamentului privind mecanismul de încheiere a tratatelor internaționale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 120 din 12.02.2001 despre aprobarea Regulamentului privind mecanismul de încheiere a tratatelor internaționale*, publicată în MO nr. 19-20 din 22.02.2001, „[o]rganele responsabile pentru executarea prevederilor tratatelor internaționale vor prezenta semestrial [MAEIE] informația în vederea mersului implementării prevederilor tratatelor internaționale încheiate”.

¹² Vedeți pct. 7 (24) din *Regulamentul MAEIE, supra nota 10*. Întru realizarea acestei atribuții și potrivit pct. 14 (7) din *Regulamentul MAEIE, ibid.*, „[v]iceministrul [...] monitorizează procesul de elaborare a rapoartelor periodice, prevăzute de reglementările în vigoare”.

¹³ Președintele acestei Comisii este viceprim-ministrul, ministrul afacerilor externe și integrării europene, pe când secretarul Comisiei în cauză este șeful Direcției Consiliul Europei și drepturile omului (actualmente subdiviziunea în cauză se numește Direcția afaceri globale și drepturile

omului) din cadrul MAEIE. Vedeți în acest sens anexa nr. 1 la *Hotărârea Guvernului nr. 225 din 01.03.2006 cu privire la Comisia națională pentru elaborarea rapoartelor inițiale și periodice privind implementarea convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte* (în continuare „*Hotărârea Guvernului nr. 225 din 01.03.2006*”), publicată în MO nr. 39-42 din 10.03.2006.

¹⁴ Vedeți alineatul patru nenumărat din pct. 4 al *Regulamentului Ministerului Justiției, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 129 din 15.02.2000 cu privire la Ministerul Justiției al Republicii Moldova*, publicată în MO nr. 19-20 din 24.02.2000.

¹⁵ Vedeți art. 22 (2) lit. a) din *Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative*, publicată în MO nr. 36-38 din 14.03.2002, și art. 38 (2) și 41 (1) din *Legea nr. 317-XV din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale*, publicată în MO nr. 208-210 din 03.10.2003. Vom remarca, fără a intra în detalii, că MAEIE, potrivit cadrului normativ moldovenesc, nu-i revine niciun rol în efectuarea controlului de compatibilitate sau de convenționalitate a proiectelor de acte legislative sau normative cu angajamentele internaționale ale Republicii Moldova.

¹⁶ Vedeți art. 54 b) din *Legea nr. 797 din 02.04.1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului*, republicată în MO nr. 50 din 07.04.2007.

¹⁷ În baza art. 22 din *Legea nr. 64-XII din 31.05.1990 cu privire la Guvern*, supra nota 4.

¹⁸ Înființat în baza *Hotărârii Guvernului nr. 1001 din 30.09.2005 privind instituirea Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului*, publicată în MO nr. 132-134 din 07.10.2005.

¹⁹ Vedeți alineatele nenumărate 1 și 3 din pct. 6 al *Regulamentului Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 409 din 09.04.1998 privind aprobarea Regulamentului Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului*, publicată în MO nr. 60 din 02.07.1998.

²⁰ Vedeți preambulul din *Hotărârea Guvernului nr. 811 din 20.06.2002 cu privire la instituirea Comitetului coordonator permanent pentru asigurarea elaborării rapoartelor și răspunsurilor Guvernului Republicii Moldova referitor la vizitele Comitetului european pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante în Republica Moldova, precum și la comunicările interstatale și plîngerile individuale contra Republicii Moldova adresate Comitetului ONU împotriva torturii și altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante*, publicată în MO nr. 91-94 din 27.06.2002. Nu ne scapă să remarcăm că această hotărâre are o denumire mult prea lungă și derutantă.

²¹ Vedeți preambulul *Hotărârii Guvernului nr. 350 din 07.04.2006 cu privire la instituirea Comisiei guvernamentale pentru egalitate între femei și bărbați*, publicată în MO nr. 59-62 din 14.04.2006.

²² Republica Moldova mai participă și la *Protocolul opțional la Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei* din 6 octombrie 1999 în virtutea *Legii 318-XVI din 15.12.2005 privind aderarea Republicii Moldova la Protocolul opțional la Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, adoptat la New York la 6 octombrie 1999*, publicată în MO nr. 1-4 din 6.01.2006.

²³ Vedeți pct. 5¹ a) din *Regulamentul Comisiei guvernamentale pentru egalitate între femei și bărbați*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 895 din 07.08.2006 cu privire la aprobarea Regulamentului Comisiei guvernamentale pentru egalitate între femei și bărbați*, publicată în MO nr. 134-137 din 25.08.2006.

²⁴ Este vorba de *Hotărârea Guvernului nr. 106 din 30.01.2006 cu privire la instituirea unor consilii și comisii și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului*, publicată în MO nr. 21-24 din 03.02.2006. O altă denumire dată acestui Consiliu este cea de Consiliu guvernamental pentru problemele persoanelor cu dizabilități; vedeți, bunăoară, anexa nr. 1 la *Hotărârea Guvernului nr. 106 din 30.01.2006*.

²⁵ Bunăoară, într-un comunicat de presă plasat pe pagina de internet a Guvernului Republicii Moldova în data de 25.03.2011, vedeți on-line: < <http://www.gov.md/libview.php?l=ro&idc=436&id=3594> >, citim că „[p]rincipala temă de discuție [la ședința Consiliului din data specificată] au fost acțiunile întreprinse de autoritățile publice centrale pentru implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități”.

²⁶ *Supra* nota 13.

²⁷ Vedeți pct. 1 din *Regulamentul Comisiei naționale pentru elaborarea rapoartelor inițiale și periodice privind implementarea convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte* (în continuare „*Regulamentul Comisiei naționale*”), aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 225 din 01.03.2006, ibid.*

²⁸ Vedeți alineatul întâi nenumărat din pct. 4 al *Regulamentului Comisiei naționale, ibid.*

²⁹ În art. 1 din *Legea nr. 1349-XIII din 17.10.1997 cu privire la avocații parlamentari* (în continuare „*Legea cu privire la avocații parlamentari*”), publicată în MO nr. 82-83 din 11.12.1997, se spune că „[a]ctivitatea avocatului parlamentar este menită să asigure garantarea respectării drepturilor și libertăților constituționale ale omului de către autoritățile publice centrale și locale, instituții, organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate, asociațiile obștești și persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile”.

³⁰ Vedeți art. 4 (1), *ibid.*, care dispune: „Parlamentul numește 4 avocați parlamentari, egali în drepturi, unul dintre care este specializat în problemele de protecție a drepturilor copilului”.

³¹ Acesta, potrivit pct. 10 din *Regulamentul Centrului pentru Drepturile Omului*, aprobat prin *Hotărârea Parlamentului nr. 57-XVI din 20.03.2008 de aprobare a Regulamentului Centrului pentru Drepturile Omului, a structurii, a statului de funcții și a modului de finanțare a acestuia*, publicată în MO nr. 81 din 25.04.2008, mai este denumit și avocat al copilului.

³² Republica Moldova participă la această Convenție în virtutea *Hotărârii Parlamentului nr. 408-XII din 12.12.1990 despre aderarea R.S.S. Moldova la Convenția internațională cu privire la drepturile copilului*, publicată în B.Of. nr. 12 din 30.12.1990. Republica Moldova mai participă atât la *Protocolul facultativ cu privire la implicarea copiilor în conflicte armate la Convenția privind drepturile copilului din 25 mai 2000*, cât și la *Protocolul facultativ la Convenția privind drepturile copilului referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă din 25.05.2000*. La primul dintre aceste două protocoale Republica Moldova participă în virtutea *Legii nr. 15-XV din 06.02.2004 pentru ratificarea Protocolului facultativ cu privire la implicarea copiilor în conflicte armate la Convenția privind drepturile copilului*, publicată în MO nr. 39 din 05.03.2004, iar la cel de-al doilea - în virtutea *Legii nr. 29-XVI din 22.02.2007, supra* nota 5.

³³ Adică a corespunderii acestora cu actele juridice internaționale privitoare la drepturile omului.

³⁴ Nefirească din simplul motiv că rațiunea de a fi a unei Curți Constituționale este de a verifica dacă un act normativ, inclusiv un tratat internațional, este sau nu conform *Constituției* și nu invers sau diferit, când obiect al controlului Curții Constituționale ar fi compatibilitatea unui act normativ intern cu unul internațional, în speță cu un tratat internațional.

³⁵ Și anume, împotriva art. 135 (1) din *Constituție*, unde atribuțiile Curții Constituționale sunt enumerate în mod limitativ și nu exemplificativ.

³⁶ Vedeți, în special, art. 23 (1) din *Legea cu privire la avocații parlamentari, supra* nota 29.

³⁷ Republica Moldova a devenit parte la *Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și altor pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante* prin *Legea nr. 66-XVI din 30.03.2006, supra* nota 8.

Prezentat: 8 august 2012.

E-mail: eduard.serbenco@gmail.com